

DOKUMENTY

Pápežská rada pre kultúru

KULTÚRA A VIERA

Vol. XVIII. – N. 3/2010

Celé vydanie časopisu je venované rozľahlej oblasti Latinskej Ameriky a Karibiku, ktorá sa vyznačuje svojou typickou, nie však jednotnou kultúrou. V úvodníku predsedu CELAM-u, arcibiskup Aparecidy (Brazília), kardinál Raymundo Damasceno Assis, stručne približuje túto časť sveta. Obyvateľstvo regiónu používa pre komunikáciu španielčinu (64,7%) a portugalčinu (34%). 80% tamojšej populácie je katolíckeho vierovyznania.

22 biskupských konferencií tohto regiónu tvorí Radu biskupských konferencií Latinskej Ameriky a Karibiku (CELAM), ktorá sa schádza každé dva roky a ktorej cieľom je napomáhať cirkevnú jednotu medzi jednotlivými biskupskými konferenciami a vzájomnú spoluprácu. Táto spolupráca je konkrétne vyjadrená v spoločných oficiálnych dokumentoch a na generálnych zhromaždeniach (naposledy sa konalo v Aparecide r. 2007). Spoločným prvkom celého regiónu je silná katolícka tradícia prejavujúca sa v kultúre a živote národov Latinskej Ameriky. Benedikt XVI. v tejto súvislosti uvádza, že „bohatá a hlboká ľudová religiozita sa zračí v duši latinskoamerických národov“.

V ďalšej časti veľvyslanci pri Svätej stolici z krajín Latinskej Ameriky publikujú rôzne člán-

ky o kultúre v jednotlivých krajinách: Argentínska kultúra za obdobie 200 rokov od nezávislosti; Kultúrny faktor v Bolívii; Kultúrne aspekty v Brazílii; Funkcie kultúry v Čile; Kultúra ako spôsob spolupráce (veľvyslanec Kolumbie), Priorita kultúry v Kostarike; Krátka prezentácia kubánskej kultúry; nasledujú články o kultúre v ďalších krajinách – Salvádor, Guatemala, Mexiko, Nikaragua, Panama, Peru, Dominikánska republika, Uruguaj, Venezuela.

Článok Maria Paredesa sa zamýšľa nad hispánskou prítomnosťou v Spojených štátoch amerických. Časopis ďalej informuje o ceste predsedu PR, arcibiskupa Mons. Gianfranca Ravasiho do Azerbajdžanu; o podujatí Dni ruskej kultúry a spirituality vo Vatikáne (19. - 20. máj 2010), ktoré vyvrcholili koncertom ruskej hudby v Aule Pavla VI. za účasti Benedikta XVI. Článok In memoriam – János Hajnal (1913 – 2010) sa venuje životu a dielu maďarského umelca, ktorý tvoril mozaiky a vitráže (jeho vitráž zdobí aj Aulu Pavla VI. vo Vatikáne). Na záver časopis publikuje prehľad nových kníh z oblasti kultúry.

-sg-

ZAHRANIČNÉ BISKUPSKÉ KONFERENCIE

Generálny sekretariát Konferencie biskupov Francúzska

Aký kánon Starého zákona? Otázka deuterokánonických kníh

Documents Episcopat N. 11/2010

Toto číslo dokumentov pripravili Stefan Munteanu (z Inštitútu pravoslávnej teológie sv. Sergeja) a Hugues Cousin (bývalý profesor Teologickej fakulty v Lyone), ktorí sa podieľali na príprave nového fran-

cúzskeho vydania ekumenickej Biblie, ktoré vyšlo v novembri 2010 v spolupráci Francúzskej biblickej spoločnosti s edíciou Cerf. V porovnaní s vydaniaми z roku 1988 a 2004 prináša nielen zmeny z oblasti

terminológie – týkajúce sa prekladu pojmov ako *Adonaj* (Elohim) *Ceva'ot* (Pán [Boh] vesmíru), *Pantokrátor* (Vševládc) alebo subtilného gréckeho výraz *loudaioi* v Jánovom evanjeliu – ale najväčším prínosom k širšiemu ekumenickému charakteru je pridanie šiestich deuterokánonických kníh, ktoré sa používajú v gréckych a ruských pravoslávnych cirkvách.

Spomínaní autori sa v spolupráci s Gérardom Bilonom (z Katolíckeho inštitútu v Paríži), riaditeľom Katolíckej biblickej služby *Evanjelium a Život*, v predkladanej štúdiu venujú otázkam, ako sú hrani-

ce kresťanského kánona, stanovenie zoznamu Písem v judaizme, vznik kánonu Starého zákona v prvotnej Cirkvi či troch v súčasnosti platných kánonov – katolíckeho, pravoslávneho a protestantského. Prvých šesť častí štúdie je vlastne adaptáciou Úvodu k deuterokánonickým knihám z ekumenickej Biblie, siedma stručne predstavuje jednotlivé knihy (3. a 4. Ezdrášova kniha, 3. a 4. Kniha Machabejcov, Manasesova modlitba a Žalm 151) a posledná časť hovorí o ekzeziologickom význame nového vydania ekumenickej Biblie.

-ms-

COMECE a OCIFE

Europe Infos

N. 133/2010, Brusel, Belgicko

Decembrové číslo *Europe Infos* rozoberá viacero zaujímavých tém. Jednou z nich je problematika ľudských embryonálnych kmeňových buniek. Autor článku kladie otázku, či majú Európania dostatočne na zreteli etický aspekt tohto problému. Vychádza z výsledkov najnovšieho prieskumu z februára 2010. Otázky z oblasti vedy a etiky sa týkali o. i. tiež ľudských kmeňových buniek, šlo pritom o náročné balansovanie medzi lekárskej využitím a morálnym pochybovaním pri výskume na ľudských kmeňových bunkách. Z výsledkov prieskumu vyplýva, že väčšina Európanov súhlasí s výskumom kmeňových buniek. 69% opýtaných považuje výskum na dospelých kmeňových bunkách za dobrý, ale oveľa menej Európanov schvaľuje otázku ohľadne výskumu na embryonálnych kmeňových bunkách. 56% opýtaných je presvedčených, že embryo je už od počatia ľudskou bytosťou, okrem toho uvádza 42% Európanov, že eticky nie je obhájitelné, aby sa ľudské embryá používali na lekárske výskum. Nastoľuje sa tiež otázka, či je európske obyvateľstvo naozaj správne o téme informované. Ďalším prekvapujúcim výsledkom sú výrazné rozdiely medzi jednotlivými členskými štátmi EÚ. Z prieskumu vyplýva, že tak veriaci, ako aj neveriaci odmietajú takúto metódu výskumu a dá sa predpokladať, že miera súhlasu s takýmto výskumom sa bude ďalej medzi európskym obyvateľstvom zmenšovať. Ostáva teda na zváženie, či by sa mali používať prostriedky EÚ na takéto sporné programy a či je oprávnené takýto druh výskumu finančne podporovať.

Ďalšou témou informačníka je výhrada svedomia v lekárskej starostlivosti. Rada Európy sa napokon vyjadrila za právo na slobodu vo svedomí. 7. októb-

ra 2010 bola schválená rezolúcia pred parlamentným zhromaždením Rady Európy (č. 1763/2010), ktorou sa nanovo posilnilo právo na slobodné uplatňovanie výhrady vo svedomí v legálnej lekárskej starostlivosti. Táto rezolúcia môže byť míľnikom v trvalom úsilí o ochranu ľudského života v Európe. Aj keď nie je právne záväzná, má tak politický ako aj právny význam. Rezolúcia je reakciou na návrh McCaffertyho správy, ktorej cieľom bolo obmedziť právo na slobodnú výhradu vo svedomí v mene „práva na reprodukčnú zdravotnú starostlivosť“, medzitým aj v mene „práva na interrupciu“. V skutočnosti je právo na slobodnú výhradu vo svedomí v prevažnej väčšine členských štátov adekvátne regulované. Zo schválenej rezolúcie vyplýva, že osoba alebo inštitúcia nesmie byť nútená vykonávať eutanázie, interrupcie alebo iný pre nenarodeného človeka život ohrozujúci úkon, ani nesmie byť pre svoje odmietnutie vzatá na zodpovednosť alebo diskriminovaná. Aj skupina pre Bioetiku pri COMECE sa na svojom poslednom stretnutí zaoberala touto tematikou a v blízkej budúcnosti bude sekretariát COMECE venovať pozornosť otázkam súvisiacim s touto problematikou.

V dňoch 24. – 26. novembra 2010 sa v Bruseli konalo jesenné plenárne zasadnutie COMECE. Biskupi COMECE sa zaoberali témou populizmu a prijali v tomto smere vyhlásenie pre médiá, ktoré prináša informačník. COMECE slávalo 30. výročie svojho vzniku. O základnej myšlienke, prvých krokoch, pri zriadení tejto inštitúcie, o ľuďoch, ktorí svojim pôsobením v jej radoch vtisli COMECE neodmysliteľnú pečať a o súčasnom stave sa môžeme dočítať v príspevku, ktorý sa tejto téme venuje.

-Ph-

Konferencia biskupov Talianska

Vychovávať k dobrému životu podľa evanjelia. Pastoračné smernice talianskeho episkopátu pre desaťročie 2010 – 2020

Notiziario CEI, N. 7/2010

Spravodajca publikuje dokument Talianskej biskupskej konferencie (CEI), schválený na jej 61. generálnom zhromaždení a publikovaný 28. októbra 2010, ktorý sa venuje výchove ako pastoračnej priorite Cirkvi v Taliansku na obdobie nasledujúcich desiatich rokov. Ide o mimoriadne aktuálnu a naliehavú tému, ktorá podnecuje cirkevné spoločenstvá k obnoveniu úsilia v tejto oblasti.

Ako v úvode dokumentu píše kardinál Angelo Bagnasco, predseda CEI, cieľom týchto smerníc je ponúknuť niektoré základné jednotné línie pre rast Cirkvi v Taliansku v oblasti citlivého a vznešeného umenia výchovy. Talianski biskupi v dokumente uznávajú kultúrne výzvy a znaky čias vzhľadom na prvoradý a trvalý rozmer nášho poslania – sprítomňovať Boha v tomto svete, aby sa každý človek mohol stretnúť s Bohom, objavujúc transformujúcu silu jeho lásky a pravdy pre nový život, vyznačujúci sa tým, čo je krásne, dobré a pravdivé.

Rozhodnutie pre tvorbu spoločných jednotiacich dokumentov vzniklo na národných cirkevných kongresoch, ktoré sa konajú v Taliansku každých desať rokov. Prvý takýto kongres sa konal v roku 1976 v Ríme a následne pre 80-te roky bol publikovaný dokument „Jednota a spoločenstvo“; druhý kongres sa konal v Lorete, 1985 – dokument pre 90-te roky „Evanjelizácia a svedectvo lásky“; tretí kongres bol v Palerme r. 1995 – dokument „Komunikovať evanjelium v meniacom sa svete“; štvrtý kongres vo Verone r. 2006 upriamil pozornosť na oblasť výchovy. Na záver Štvrtého národného cirkevného kongresu (Verona, 2006) bolo publikované posolstvo nádeje založenej na Božom „áno“ človeku, prejavom prostredníctvom Božieho Syna, ktorý zomrel a vstal z mŕtvych, aby sme mali život. *Vychovávať k dobrému životu evanjelia* znamená stať sa v prvom rade Ježišovými učeníkmi, učeníkmi Učiteľa, ktorý neprestajne vychováva k novej a plnšej ľudskosti. Ako zdôrazňuje kardinál Bagnasco, Cirkev neustále pokračuje vo svojom diele: jej história je plodným dielom evanjelizácie a výchovy. Ohlasovať Krista, pravého Boha a pravého človeka, znamená privádzať ľudstvo k plnosti a teda rozširovať kultúru a vzdelanosť. Celé úsilie Cirkvi má teda významnú výchovnú hodnotu.

Dokument obsahuje 56 bodov rozdelených do úvodu a piatich kapitol a končí modlitbou k Panne Márii. V úvode biskupi poukazujú na Božie vychovávanie vyvoleného ľudu, v plnosti prejavene v osobe Krista, učiteľa, ktorého Klement Alexandrijský v 2. stor. nazval „pedagógom“. Cirkev v dejinách neustále venovala výchove osobitnú pozornosť a robí to aj v súčasnosti, ako to potvrdil Druhý vatikánsky kon-

cil (deklarácia *Gravissimum educationis* o kresťanskej výchove). Dušou výchovy, ako aj celého života môže byť iba dôveryhodná nádej, ktorej prameňom je vzkriesený Kristus.

Prvá kapitola sa venuje výchovnému dielu v súčasnom meniacom sa svete, keď Cirkev musí rozpoznať znaky čias v kontexte súčasnej kultúry, v jej spleti a dynamike a chce prispieť k orientácii tejto kultúry. Zároveň vyzýva k hodnovernému rozoznávaniu situácie výchovy, poukazujúc na kritiku a očakávania. Základným cieľom kresťanskej výchovy je integrálny rozvoj osoby.

Druhá kapitola pod názvom *Ježiš – učiteľ*, predstavuje teologický a biblický základ kresťanského pohľadu na výchovu, zameraný na vzor a vyučovanie Ježiša, ktorý nebol obyčajným učiteľom, ale učiteľom s veľkým „U“. Jeho autorita, vďaka dynamickej prítomnosti Ducha, preniká do srdca a vnútorne nás formuje, pričom nám pomáha zvládnuť aj výchovné problémy, a to najvhodnejšími spôsobmi a formami. Cirkev, v ktorej je prítomný Kristus, je učeníckou, matkou a učiteľkou a formuje náš život podľa Ducha.

Tretia kapitola pod názvom – *Vychovávať: cesta vzťahu a dôvery* – objasňuje, že cieľom výchovy je splodiť dospelé osoby, a to v procese pôsobenia vychovávateľov cez výchovný vzťah. Výchova je procesom rastu, ktorý si vyžaduje trpezlivosť. Vychovávateľ sa má vyznačovať dôveryhodnosťou svedka, má mať vášeň pre výchovu. Výchovný vzťah sa počas života vyvíja a podstupuje špecifické zmeny.

Štvrtá kapitola – *Cirkev ako výchovné spoločenstvo* – ponúka pastoračné návody, ktoré zdôrazňujú úlohu rodiny, farnosti a školy, osobitne univerzity, pričom sa neopomína výchovný vplyv spoločnosti a sociálneho prostredia, a osobitne komunikácie v digitálnej kultúre. Talianski biskupi zdôrazňujú, že vzhľadom na novú mediálnu kultúru sa musí výchovné úsilie v nasledujúcich rokoch stať privilegovanou oblasťou poslania Cirkvi.

V piatej kapitole pod názvom – *Návod na pastoračné plány* – navrhujú biskupi niektoré základné línie, aby si každá miestna cirkev mohla plánovať vlastnú pastoračnú cestu v súlade s národnými smernicami. Zdieľanie týchto perspektív, prijatých a rozvíjaných na miestnej úrovni, uľahčí spoločnú prácu cirkevných spoločenstiev.

V závere dokumentu biskupi zverujú cestu výchovy pod materinské vedenie Panny Márie, ktorá sprevádzala Ježiša, keď rástol v múdrosti a veku. Spravodajca tiež publikuje Príhovor Svätého Otca, Benedikta XVI. biskupom zísaným na 61. generálnom zasadnutí CEI, 27. mája 2010.

-sg-

ZAHRANIČNÉ PERIODIKÁ

Odborný časopis a úradný orgán rímskokatolíckych biskupstiev Švajčiarska

Schweizerische Kirchen-Zeitung

N. 1 - 3/2011

Švajčiarske cirkevné noviny sa zaoberajú viacerými zaujímavými témami. Exegéza ako forma počúvania je jednou z nich. Čitatelia, ktorí hľadajú podnetné informácie v tejto oblasti, sa dozvedia viac o porozumení Božiemu slovu a jeho výklade cez schopnosť počúvať a mať pozorné srdce. Exegéta vychádza zo starozákonného textu a aplikuje ho tak na oblasť teológie, ako i samotnej exegézy. Dáva do pozornosti i modlitbu „Šema Izrael“ (Počúvaj, Izrael) a schopnosť počúvať ako celkový postoj, ktorý zahŕňa všetky ľudské sily a najmä správanie. Aj v Novom zákone patrí počúvaniu ústredné miesto, najmä v rámci Jánovho evanjelia. Annen prízvukuje, že exegéta musí vychádzať z počúvania, lebo jej predmetom nie je akýsi antický text, ale Sväté písmo, o ktorom veríme, že je Božím slovom. Exegéta má interpretovať, vysvetľovať Božie slovo. Dru-

hým krokom je aktualizácia textu na súčasnú dobu. Pritom musí byť exegéta akýmsi strážcom, aby aktualizácia neodsunula samotný text do úzadia.

V novembri 2010 sa pri Ekumenickej rade cirkví v Ženeve uskutočnili prvé medzinárodné kresťansko-moslimské rozhovory za účasti 64 účastníkov z vyše 30 krajín. O tomto historickom stretnutí nás informuje článok pod názvom *Meniť spoločnosti*. Záverečný dokument zo stretnutia obsahuje odporúčania ako napr. zvolanie spoločnej pracovnej skupiny, ktorá by mohla reagovať v prípade konfliktov medzi kresťanmi a moslimami. Spomína sa tiež realizácia rezolúcií OSN z 20. 10. 2010 ohľadne vzniku „Svetového týždňa medzináboženskej harmónie“, a to v prvý februárový týždeň. V článku sa rozoberajú možnosti a aktuálna situácia vo Švajčiarsku. -Ph-

Mesačník o spoločnosti a náboženstve

Herder Korrespondenz

N. 1-2/2011

Časopis *Herder Korrespondenz* sa venuje viacerým zaujímavým témam, ktoré rezonujú v súčasnej dobe. Z aktuálneho čísla vyberáme tieto:

Cirkev a peniaze: V centre pozornosti je Cirkev a jej finančné príjmy, spôsob hospodárenia s nimi a sprístupnenie hospodárenia pred verejnosťou. V Nemecku síce okrem daňových odvodov existujú tiež pre cirkev štátne príspevky krajinských vlád, tie však predstavujú len malú časť príjmov pre diecézy a cirkev v rámci spolkových krajín. Tiež sa venuje pozornosť postojom obyvateľstva k tejto problematike. Autor článku vystríha, aby kresťanský monoteizmus neprešiel „moneyteizmom“. Za dôležité sa tiež považuje sprehladníť nadačné financie. Ako však uvádza autor príspevku, takéto kroky sa konajú často až na tlak zvonka.

Na jezuitskej Vysokej škole pre filozofiu v Mníchove zriadili v zimnom semestri 2010 katedru praktickej filozofie s dôrazom na porozumenie národov. Jej cieľom je

z pohľadu filozofie a s využitím metód praktickej filozofie odbúrať predsudky medzi kultúrami a podporovať toleranciu. Článok nás informuje o východiskách tejto filozofie, upriamuje pozornosť na osobnosť filozofa na prelome stredoveku a novoveku, Nikolausa Kuesa a jeho vnímanie jedného náboženstva v rozmanitosti rítov. Táto filozofia je tiež dávaná do kontextu so súčasnou globalizáciou spoločnosti. V článku sa ďalej vysvetľuje pojem praktickej filozofie. V neposlednom rade je upriamovaná pozornosť na históriu jezuitského rádu a zásluhy misionárov pri poznávaní cudzích kultúr. V ich misionárskom poslaní bolo potrebné, aby sa zblížili z cudzími kultúrami, aby tak autenticky mohli odovzdávať vieru v Ježiša Krista. Aj z tohto pohľadu treba vidieť Paraguaj 17. storočia, jezuitský štát, v ktorom spolunažívali domorodí Indiáni a jezuiti. Už vtedy sa spájali sociálne prípadne politické aspekty s kultúrnymi. A práve toto spojenie rozličných aspektov spolunažívania je jadrom úspešného porozumenia národov. -Ph-

Ak máte záujem o celé znenie textov obráťte sa na Mgr. Ľubicu Hricovú, adresa: hricova@kbs.sk

Informačný list zhotovili: ThLic. Anton Ziolkovský, PhD., preklady: Ing. Mgr. Mária Spišiaková, Mgr. Ľubica Hricová, Mgr. Stanislav Gábor, redakčná úprava: Mgr. Danka Jacečková, grafika: Jolana Šinajová